

Anlatmaya Bağlı Edebi Metinler (Hikâye)

1. Harman sonunda ambarlarını zahire ile doldurup ki-lerlerine pastırmalarını, avlularına odunlarını istif eden halk, hükümet konağı altındaki kahvelere toplanır, gevezelik ederek kışı tasasızca karşılardı.

Yenecek ve yakacak ne lazımsa eylül içinde hazırlamak, soğuk aylara kaygusuz bir zihin, rahat bir yürekle girmek memleketin âdetiydi. "Etlik" dedikleri bu müddet kırk gün sürer, kırk gün kasabada peri, dev masallarındaki şehzade düğünlerini hatıra getiren bir hazırlıktır giderdi. Bacaların boğula tıkana tüttüğü, kazanların taşa köpüre kaynadığı, evlerin sucuk dizileriyle çepeçevre donandığı bu gürültülü, telaşlı günlerin arkasından ortalığa güz yağmurlarıyla başlayan derin bir uyuşukluk çökerdi.

Artık satır sesleriyle değirmen taşlarının uğultusu diner, baltaların çalışması biterdi. Dolu ambarları ve tavana kadar yetmiş odunluklarıyla vücutlarının, ocaklarının yiyeceğini hazırlamış olan bu halk, kahvelere dolarak vakitlerini nargile höpürdetmek, öksürükler ve tıksırıklarla sık sık fasılaya uğrayan manasız sohbetlere dalmakla geçirirdi.

Lakin bu sene çoktan beri başlayan odun sıkıntısı artık kıtlık derecesini bulmuştu. Harbe rastlayan bu yılda, zaten delikanlılar da azalmış, köyler boşalmıştı. Merkepelerinin sırtına beş on çürük dal vuran kadınlar vaktiyle bir arabaya istedikleri parayı alamayınca mallarını satmıyorlardı. Daha kimse odununu alamamış, bir çare bulamamıştı.

1916 yılında yazılan bu hikâye ile ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

- A) Hikâyedeki olay örgüsünün temelini savaş oluşturmuştur.
B) Hikâyede anlatılanların gerçek hayatta yaşanması mümkündür.
C) Anadolu insanının o dönemdeki yaşantısından bir bölüm yansıtılmıştır.
D) Hikâyede anlatılan olay ve kişiler metnin yazıldığı dönemle uyum içindedir.
E) Gerçekçi bir dille anlatılmış, gözlemlerden yararlanılmıştır.
2. Türk edebiyatında öykücülüğün sınırlarını genişletir, konularını ve çevresini Anadolu'ya aktararak ona yeni ufuklar açar. Kitabına seçtiği "Memleket Hikâyeleri" adı bile onun bu tutumunu somutlamaktadır. O zamana kadar hiçbir kalemin, ayrıntısıyla anlatamadığı Anadolu insanının dünyasını ve sorunlarını öykülemiştir.
- Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdakilerden hangisidir?**
- A) Ahmet Hikmet Müftüoğlu
B) Yakup Kadri Karaosmanoğlu
C) Refik Halit Karay
D) Halide Edip Adivar
E) Reşat Nuri Güntekin

3 ve 4. soruları aşağıdaki metne göre cevaplayınız.

Bu, her gece uykusunda onu kurtarmak için birçok geminin pupa yelken geldiğini gören zavallı eski bir Türk forsasıydı. Tutsak olalı kırk yılı geçmişti. Otuz yaşında, dinç, levent, güçlü bir askerken Malta korsanlarının eline düşmüştü. Yirmi yıl onların kadırgalarında kürek çekti. Yirmi yıl iki zincirle iki ayağından rutubetli bir geminin dibine bağlanmış yaşadı. Yirmi yılın yazları, kışları, rüzgârları, fırtınaları, güneşleri onun granit vücudunu eritemedi. Zincirleri küflendi, çürüdü, kırıldı. Yirmi yıl içinde birkaç kez halkalarını, çivilerini değiştirdiler. Ama onun çelikten daha sert kaslı bacaklarına bir şey olmadı. Yalnız abdest alamadığı için üzülyordu. Hep güneşin doğduğu yanı sol ilerisine alır, gözlerini kibleye çevirir, beş vakit namazı gizli işaretlerle yerine getirirdi.

...

Kıyıya doğru koştu, koştu. Karaya çıkan askerler, ak sakallı bir ihtiyarın kendilerine doğru koştuğunu görünce "Dur!" diye bağırdılar. İhtiyar durmadı, bağırdı:

— Ben Türk'üm oğullar, ben Türk'üm!

...

— Kırk yıldır dövüşü özledim.

Oğlu, babasının ellerine varıp "Vatanını, sevdiğini göremeden seni tekrar kaybetmeyelim baba!" diye yalvararak ellerini öptü.

İhtiyar, kafasını kaldırdı, göğsünü kabarttı, daha bir gençleşmiş gibiydi. Bayrağı işaret ederek,

— Şehit olursam bunu üzerime örtün. Vatan al bayrağın dalgalandığı yer değil midir, dedi.

3. Bir hikâyeden alınan bu metnin zihniyetiyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İslam dininin yaşandığı
B) Kürekle çekilen motorsuz gemilerin faaliyette olduğu
C) Askerlerin tutsak edilip yıllarca çalıştırıldığı
D) Vatanın ve bayrağın önemli olduğu
E) Devletlerin krallıkla yönetildiği

4. Bu metnin teması aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Yalnızlık
B) Evlat hasreti
C) Umutsuzluk
D) Özgürlük
E) Türkçülük

Anlatmaya Bağlı Edebî Metinler (Hikâye)

5. Vapur rıhtımından kalkıp ta Marmara'ya doğru uzaklaşmaya başlayınca yolcu geçirmeye gelenler, üzerlerinden ağır bir yük kalkmış gibi ferahladılar.

— Çocukcağız Arabistan'da rahat eder, dediler; hayırlı bir iş yaptıklarına herkesi inandırmış olanların uydurma neshesiyle fakat gönülleri isli, evlerine döndüler.

Zaten babadan yetim kalan küçük Hasan, anası da ölüncü uzak akrabaları ve konu komşunun yardımıyla halasının yanına, Filistin'in ücra bir kasabasına gönderiliyordu.

Hasan vapurda eğlendi; gırl gırl işleyen vinçlere, üstleri yazılı cankurtaran simitlerine, kurutulacak çamaşırlar gibi iplere asılı sandallara, vardiya değiştirilirken çalınan kampanaya bakarak çok eğlendi. Beş yaşında idi; peltek, şirin konuşmalarıyla da güvertede yolcuları epeyce eğlendirmişti. Fakat vapur, şuraya buraya uğrayıp bir sürü yolcu bıraktıktan sonra sıcak memleketlere yaklaşınca kendisini bir durgunluk aldı. Kalanlar bilmediği bir dilden konuşuyorlardı ve ona İstanbul'daki gibi

"Hasan gel, Hasan git!" demiyorlardı, ismi değişik gibi olmuştu. Hassen şekline girmişti. "Taal hun yâ Hassen" diyorlardı, yanlarına gidiyordu; "Ruh yâ Hassen!" derlerse yanlarından uzaklaşıyordu. Hayfa'ya çıktılar ve onu bir trene koydular.

Bu metnin dil ve anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Alışılmamış bağdaştırma örnekleri vardır.
- B) Kahraman anlatıcının bakış açısıyla yazılmıştır.
- C) Anlaşılır, sade bir dil kullanılmıştır.
- D) Olay, yer, zaman ve kişi unsurlarına yer verilmiştir.
- E) Hem öznel hem nesnel betimlemeler yapılmıştır.

6. Yazar, romanlarında canlı tip ve karakterler oluşturmakta oldukça başarılıdır. Onun hikâyeleri, Maupassant tarzıyla yazılmış olay hikâyeleridir. "Gurbet Hikâyeleri"nde ve diğer hikâyelerinde gözlemlerinden hareket eder. Bazen sıradan insanların, hiçbir sosyal unvan ve makamı olmayan figürlerin hikâyelerini anlatır. İnsanı bağlı olduğu mekânla birlikte ele alan yazarın bu özelliğine bakarak realist bir bakış açısına sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Aşağıdakilerden hangisi, bu parçada sözü edilen yazarın eserlerinden biri değildir?

- A) Çete
- B) Millî Savaş Hikâyeleri
- C) Dört Yapraklı Yonca
- D) Kadınlar Tekkesi
- E) Anahtar

7. Ulusal edebiyatın ancak ulusal bir dille kurulabileceği görüşüne bağlı kalmıştır. Öykülerinde gerçek bir sadelik vardır. Realist bir görüşle yazdığı öykülerinde çözümlenme ve betimlemeden çok olayların anlatımına önem vermiştir. Yazar, kimi öykülerinin konusunu Türk tarihinden almış, kimilerinde ise batıl inançları işlemiştir. Bazı öyküleri de sanatçının kendi yaşamından izler taşır. Bu öykülerde çocukluk, askerlik ve memurluk anılarını öyküleştirdiği söylenebilir.

Bu parçada aşağıdaki sanatçıların hangisinden söz edilmiştir?

- A) Refik Halit Karay
- B) Ali Canip Yöntem
- C) Ömer Seyfettin
- D) Halide Edip Adivar
- E) Reşat Nuri Güntekin

8. – Kaşağıyı ben kırmıştım, onu söyleyeceğim.
– Hangi kaşağıyı?
– Geçen yılki. Hani babamın Hasan'a darıldığı... Sözümü tamamlamamıştım. Derin hıçkırıklar içinde boğuluyordum. Ağlaya ağlaya Pervin'e anlattım. Şimdi babama söylersem Hasan da duyacak, belki beni bağışlayacaktı.
– Yarın söylersin, dedi.
– Hayır, şimdi gideceğim.
– Şimdi baban uyuyor, yarın sabah söylersin. Hasan da uyuyor. Onu öpersin, ağlarsın, seni bağışlar.
– Pekâlâ!
– Haydi şimdi uyu! Sabaha kadar yine gözlerimi kapayamadım. Hava henüz ağırırken Pervin'i uyandırdım. Kalktım. Ben içimdeki zehirden vicdan azabını boşaltmak için acele ediyordum. Yazık ki zavallı suçsuz kardeşim, o gece ölmüştü. Sofada çiftlik imamıyla Dadaruh'u ağlarken gördük. Babamın dışarıya çıkmasını bekliyorlardı.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Kahraman anlatıcının bakış açısıyla yazılmıştır.
- B) Bir çocuğun pişmanlığı anlatılmaktadır.
- C) Söyleşmeye bağlı anlatımdan yararlanılmıştır.
- D) Olay hikâyesinin özelliklerini taşır.
- E) Günlük hayattan kopuk, hayalî bir anlatıdır.

9. **Aşağıdaki hikâyelerden hangisi Ömer Seyfettin'e ait değildir?**

- A) Harap Mabetler
- B) Pembe İncili Kaftan
- C) Bahar ve Kelebekler
- D) Diyet
- E) Başını Vermeyen Şehit

